

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 WRZEŚNIA 1935 ROKU

WYTWÓRCZOŚĆ CHEMICZNA NA WYSTAWIE W BRUKSELI

Powszechne wystawy międzynarodowe są w dobie powojennej traktowane raczej ze sceptycyzmem, zwłaszcza przez poważniejsze sfery techniczne i przemysłowe. Postęp we wszelkich dziedzinach wiedzy, teoretycznej i stosowanej, jest obecnie tak szybki, a przytem ujawnia się jednocześnie w tak wielu krajach, że największy nawet wysiłek organizacyjny nie jest w możności opanowania wciąż rosnącego materiału i zademonstrowania osiągniętych wyników wszechstronnie, obiektywnie i syntetycznie.

Wystawy tego typu należy traktować jako pewne zabiegi gospodarcze, mające na celu ożywienie ruchu komunikacyjnego i hotelowego w danym kraju. Na szczęście dla inicjatorów i przedsiębiorców — nigdy nie zbraknie ratujących kasę tłumów, które zjawiają się na wystawach, aby podziwiać wioski murzyńskie i efekty ogni sztucznych.

Trzeba jednak przyznać, że tegoroczna międzynarodowa wystawa brukselska, pomimo owego powszechnego charakteru, pozwala pilnemu obserwatorowi, w morzu banalności i reklamy, wyłowić cenne spostrzeżenia. Pragnąc zorientować się w całościach chemicznych ekspozycji wystawy — trzeba pracowicie obejść pawilony poszczególnych krajów, gdyż zgodnie z panującą w świecie autarchiczną tendencją — niema w Brukseli ogólnego działu chemicznego, któryby umożliwił zbadanie i porównanie dorobku chemicznego wszystkich państw.

Z natury rzeczy — największy ilościowo jest pokaz belgijskiego przemysłu chemicznego, mieszczący się w specjalnym „pałacu chemji”. Zgromadzono tam okazy i próbki wszelkich artykułów chemicznych, wytwarzanych w Belgji. Najwięcej miejsca zajęły stoiska wielkich przedsiębiorstw, wytwarzających związki azotowe z powietrza a równolegle produkujących syntetycznie (z wody, tlenku węgla, metanu) alkohole, aldehydy, ketony i kwasy organiczne. Obok — zobrazowano produkcję syntetycznego paliwa i smarów (uwodnorodnianie węgla). Pomysłowo demonstrowane są własności stałego kwasu węglowego (temp.: -80°C), który znalazł szerokie zastosowanie w chłodnictwie.

Wystawa lakierów, pokostów i farb olejnych ujawnia znaczne postępy w tej dziedzinie; uderza różnorodność typów, służących wszelkim celom. Również wielki postęp zaznacza się w zakresie

sztucznych żywic i materiałów plastycznych. Dalej: ogromna kolekcja leków, zawierających arsen i bizmut; próbki stearynianów sodu, magnezu i cynku; przemysłowo otrzymywane produkty, które doniedawna sprzedawano jako preparaty: uraniany sodu i amonu, tlenek uranu, tiowęglan potasu. Belgijskie fabryki zapałek wystawiły efektowną panoramę, p. t. „Historja ognia”. Widzimy tam dzikusów, wywołujących płomień przez tarcie drzewa i innymi prymitywnymi sposobami; następnie — westalki rzymskie, podtrzymujące ogień; krzesanie ognia ze stali i krzemienia; ogień „alchemiczny” i t. d.; triumfują oczywiście nowoczesne zapałki. Niektóre z wystawionych środków pomocniczych przemysłu chemicznego mogły wzbudzić zainteresowanie. Tak np. zespoły rur ebonitowych, szczególnie odpowiednich dla manipulowania kwasami (zwłaszcza solnym). Rury takie wytrzymują ciśnienie do 7 kg na 1 cm^2 i podobno rzadziej się tłuką niż kamionkowe, zwykle stosowane. Przyciągało uwagę stoisko, grupujące cełgi ogniotrwałe, odpowiednie do różnorodnych pieców chemicznych. Poszczególne gatunki cegieł zawierały Cr_2O_3 , SiO_2 , MgO , SiC_2 , Al_2O_3 , cyrkon.

Firma Solvay, aczkolwiek rodem z Belgji, posiada odrębny pawilon, obrazujący światowy zasięg działalności koncernu. Wśród szeregu zastosowań produktów sodowych i chlorowych należy wspomnieć oparte na chlorku wapnia artykuły, pozwalające skutecznie zwalczać kurz na placach, szosach i t. d. Inne produkty zawierające chlorek wapnia umożliwiają betonowanie zimą, nawet w czasie mrozów.

Sekcja francuska zawiera obszerny dział chemiczny, w którym starannie zgromadzono bardzo liczne ekspozycje, nie wzbudzające jednak szczególnego zainteresowania.

Włoska wystawa chemiczna, niezbyt rozległa, nie zawiera wprawdzie rewelacji, ale daje ciekawe pokazy: piękną kolekcję naturalnych esencji owocowych; liczne odmiany winianów i cytrynianów; jod z wody jeziora Salsomaggiore; ekstrakty kasztanowe, siarkę, związki boru, różne rzadkie minerały. Imponują cyfry znanej firmy Montecatini, która posiada aż 167 fabryk chemicznych i zatrudnia 35.000 osób.

W pawilonie chilijskim można obserwować wszelkie stadja przerobu i oczyszczanie saletry naturalnej, która nie przestaje konkurować z syn-

tetycznymi związkami azotu. Z tablic statystycznych można się dowiedzieć, że w 1934 r. najintensywniej używano nawozów azotowych w Belgji (2,69 kg N na 1 ha) i Holandji (2,60 kg N na 1 ha); Niemcy (2,18 kg) stoją na trzecim miejscu.

Chili, jako największy w świecie producent jodu, umieściła szereg odpowiednich eksponatów. Oprócz jodu i jego licznych związków (między innymi — barwniki: róż bengalski, erytrozyna i t. d.) widzimy tam pastę do zębów zawierającą jodynę, oraz taką zwykłą przepojoną jodem a bardzo zalecaną jako pożywkę dla bydła.

Czechosłowacki pawilon zawiera ciekawe próbki preparatów radowych i uranowych, pochodzących z blendy z Joachimowa.

Grecja wystawiła próbki bauksytu i minerałów barytowych; Bułgaria — esencję różaną, a Norwegia — bardzo obfity zespół stopów metalowych. Bodaj nowością w tym zakresie jest stop manganu z wapniem i krzemem.

Pawilon polski wypadł nader skromnie. Nie może być traktowany jako wyraz naszych wartości twórczych i kulturalnych. Należy nań patrzeć, jako na dowód solidarności z krajem, który urządził wystawę i dla którego Polska żywi uczucia szacunku i przyjaźni. Stoisko chemiczne, zorganizowane staraniem Związku Przemysłu Chemicznego jest dość szczupłe, ale spełnia swe zadanie w ogólnych ramach i jest bodaj najwięcej interesującym fragmentem całego polskiego pawilonu.

Dział chemiczny pawilonu angielskiego zasługuje na największą uwagę. Zarówno dobór eksponatów, jak nadzwyczaj ciekawe uzmysłowanie zastosowań wystawionych produktów, jak wreszcie — estetyka całości i poszczególnych gablotek — świadczą o wyjątkowej pomysłowości i o wielkiej pracy włożonej w tę imprezę przez Association of British Chemical Manufacturers. Obszerna broszura, wydana w kilku językach, jest doskonałym komentarzem angielskiej wystawy chemicznej, która składa się z następujących głównych grup: produkty chemiczne przemysłowe; wytwory drobnej i „szlachetnej” fabrykacji; smoła z węgla, półprodukty, barwniki; środki zaspokajające potrzeby rolnictwa; produkty farmaceutyczne; masy plastyczne.

Dokładny opis działu angielskiego przekracza możliwości naszego wydawnictwa. Wymieniamy tytułem przykładu niektóre ciekawsze eksponaty.

Obfita kolekcja specyficznych odczynników i selekcyjnie farbujących barwników; możliwość wykrywania niektórych metalów w rozcieńczeniu 1 : 1.000.000. Błony światłoczułe, pozwalające fotografować przy pomocy promieni infra-czerwonych, np. z odległości 160 klm. Bardzo liczny poczet alkaloidów, wyodrębnionych z roślin lub syntetycznych. Zespół preparatów „ziem rzadkich”, zwłaszcza z grupy toru i ceru, opartych na surowcach z Indji Wsch. Wielki zbiór esencji roślinnych (niektóre z nich pozbawione terpenów), z niezrównaną lawendą angielską na czele. Nowe zastosowania chloru, np. fabrykacja wielochlorowych pochodnych naftalenu, mających wygląd i własności wosków. Zastosowanie sody

do oczyszczania stopionego surowca żelaznego i zastosowanie cyjanków do cementowania (wzbogacania w węgiel) stali.

Na zakończenie należy dodać, że wielki rozpęd produkcji jedwabiu sztucznego znalazł odbicie zarówno w chemicznych jak i włókienniczych działach wystawy. Największy pokaz zorganizowany był przez znaną włoską firmę „Snia Viscosa”. Szczególne zainteresowanie wzbudziły eksponaty przędzy tkanin z ciętych włókien sztucznych (odpowiadających polskiej „Textrze”), również w kombinacjach z innymi surowcami włókienniczymi. Zastosowanie przędzy z ciętych włókien do wszelkiego rodzaju tkanin ilustrowane było bardzo licznymi przykładami. Wyniki naukowo przeprowadzonych badań wykazują, że dobra przędza z ciętych włókien pod względem odporności nie ustępuje bynajmniej przędzy bawełnianej tej samej grubości.

Wystawa w Brukseli może nasunąć zwiedzającemu niejedną myśl twórczą w kierunku krajowej produkcji. Powinna być skarbnicą doświadczenia i wskazówek przy urządzaniu wystaw w przyszłości.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Dnia 23 sierpnia zmarł — ś. p. Dr. fil. Zenon Martynowicz, Dyrektor Chemicznego Instytutu Badawczego, wybitnie zasłużony działacz na polu poczynił naukowych, technicznych i społecznych. Śmierć D-ra Martynowicza jest ciężką stratą dla polskiego życia chemicznego, gdzie szczególnie były cenione organizacyjne wysiłki Zmarłego. Ś. p. Zenon Martynowicz, stojąc na czele Instytutu, którego zadaniem jest popieranie wiedzy czystej i stosowanej, miał zawsze wielkie zrozumienie dla potrzeb naszego przemysłu chemicznego.

Dn. 15 sierpnia r. b. zmarł Maksymilian Rapel, wieloletni Dyrektor i członek Zarządu Sp. Akc. „Elektryczność”. W zmarłym przemysł chemiczny traci doświadczonego działacza przemysłowego, który do swej pracy zawodowej potrafił wnieść wiele elementów społecznych.

NOWE CŁA TŁUSZCZOWE

Celna polityka tłuszczowa, która poprzez rozmaite etapy ogarniała coraz to nowe dziedziny ochrony polskiej produkcji tłuszczowej, weszła obecnie w nowe stadjum, utrwalone Rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 13 lipca 1935 r. o zmianie taryfy celnej przywózowej. Rozporządzenie to ogłoszone zostało w Dzienniku Ustaw Nr. 61 z dn. 17 sierpnia r. b. pod poz. 390 i weszło w życie dnia 18 tegoż miesiąca.

Znamienną cechą Rozporządzenia jest wprowadzenie ceł na korzystające dotychczas z bezcłowego przywozu egzotyczne nasiona oleiste (z wyjątkiem nasion rycynowych) oraz podwyższenie stawek celnych na gotowe tłuszcze i oleje, stałe i ciekłe, roślinne i zwierzęce — z wyłączeniem tłuszczów utwardzonych, gdzie względy traktatowe spowodowały pozostawienie dotychczasowych niskich ceł. Równocześnie wprowadzony został obowiązek skazania wszystkich tych tłuszczów, które — będąc używane do celów tech-

nicznych — opłacają niskie cło; ponadto, uchylono postanowienia dopuszczające niskie stawki celne na oleje i tłuszcze, przeznaczone do rafinowania w kraju.

Tendencją, jaka bodaj przyświecała ustawodawcy przy układaniu nowych stawek celnych, było stworzenie lepszych niż dotychczas warunków konkurencyjnych dla produkowanych w kraju tłuszczów i olejów. Należy jednak stwierdzić, że o ile w zakresie ciekłych olejów roślinnych jesteśmy najzupełniej samowystarczalni, o tyle stałych olejów roślinnych z surowca krajowego wyrobić niemożna, gdyż surowca takiego wogóle w Polsce niema, produkcja zaś olejów zwierzęcych jest bardzo daleka od pokrycia zapotrzebowania wewnętrznego na cele techniczne.

W zakresie surowców olejarskich podniesiono stawki celne na nasiona soyowe z 2 zł. do 5 zł. za 100 kg; na ziarna palmowe, sezamowe i inne drobno-ziarniste do przerobu fabrycznego wprowadzono stawkę zł. 2 od 100 kg; wreszcie na kopre do przerobu fabrycznego — zł. 3 od 100 kg. W zakresie gotowych tłuszczów stawki celne na łoje zwierzęce podwyższono do zł. 15, na tłuszcze kostne (z wyjątkiem przeznaczonych do przerobu na oleinę i stearynę) do zł. 10 — zamiast dotychczasowej jednakowej stawki zł. 1,50 od 100 kg.

Stawki celne na stałe oleje roślinne zostały ustalone na zł. 50 od 100 kg, z uchyleniem dotychczasowej ulgowej stawki zł. 10. Stawka celna na skażone oleje roślinne została podniesiona ze zł. 15 do zł. 35 od 100 kg. Uchylono podział tranów o zawartości poniżej 2% wolnych kwasów tłuszczowych, na trany mętne i inne.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Zawarty został układ kontyngentowy z Grecją na okres 27.VII. — 27.X. Kontyngenty przyznane Polsce podane zostały do wiadomości zainteresowanych przedsiębiorstw.

Postulaty do rokowań kontyngentowych z Danją podane zostały do wiadomości Ministerstwa Przemysłu i Handlu i Rady Traktatowej.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych (Nr. Nr. 23 i 24 „Informatora Eksportowego”).

Belgia. Obniżenie ceł, wskutek zawarcia umowy z Niemcami, na farby i linoleum.

Estonja. Rozciągnięcie systemu pozwoleń przywozu na aceton i osobno niewymienione w taryfie celnej produkty chemiczne.

Francja. Podwyższenie cła, przy równoczesnym zniesieniu zakazu przywozu — na tlenek chromu. Skontyngentowanie przywozu makuchów. Obniżenie cła na sponki pochodzenia polskiego do poziomu taryfy minimalnej.

Hiszpanja. Podwyższenie stawek na kwas winowy i cytrynowy oraz na cytryniany wapnia.

Indje Holenderskie. Skontyngentowanie przywozu mydeł.

Meksyk. Ogłoszona została lista produktów kosmetycznych, których przywóz jest wolny.

Syrja — Liban. Objęcie systemem pozwoleń przywozowych: mydła, analiny oraz szereg produktów chemicznych. Cło na anilinę i jej sole zostało zniesione, obniżone zostało cło na: kwas cytrynowy, opony i dętki samochodowe.

Szwajcaria. Zakaz przywozu smoły nieoczyszczonej.

Rada Traktatowa rozpisała ankietę do firm posiadających zamrożone należności w Rumunji. Wobec obaw że w ankiecie mógł być pominięty szereg przedsiębiorstw chemicznych, podajemy poniżej treść zapytań ankiety z prośbą o bezpośrednie kierowanie odpowiedzi do *Rady Traktatowej — Izba Przemysłowo Handlowa Wiejska 10. Warszawa.*

1) Nazwa i adres firmy, posiadającej zamrożone należności.

2) Suma zamrożonej należności wraz z podaniem waluty (złote, dolary i funty) i t. p.

3) Data przeprowadzenia transakcji.

4) Data wysyłki i rodzaj towaru.

5) Termin, kiedy należność winna była zostać przez odbiorcę rumuńskiego wpłacona.

6) Nazwa i adres odbiorcy (dłużnika) w Rumunji wraz z podaniem, czy należność znajduje się u dłużnika, czy też została przez niego wpłacona do banku w Rumunji (podać nazwę banku) na ręce przedstawiciela lub adwokata (podać nazwę i adres) eksportera polskiego.

Przedsiębiorstwa należące do Związku, które miałyby trudności w uzyskiwaniu należności z obszaru *W. M. Gdańska* proszone są o porozumienie z Biurem Związku tel. 529-69.

Firma „Polsko Amerykańskie Towarzystwo Handlowe” s. z. o. o., Warszawa, Koszykowa 11, tel. 9-90-41, interesuje się rozwojem wywozu polskiego do Stanów Zjednoczonych. Zainteresowane przedsiębiorstwa zechcą się bezpośrednio porozumieć z tą firmą.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 61 z dn. 17 sierpnia r. b. ukażało się pod poz. 391 Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 31 lipca 1935 o zmianie przepisów w zakresie udzielania pozwoleń przywozowych.

Rozporządzenie to zawiera postanowienia, dotyczące sposobu przedstawiania świadectw pochodzenia towaru, ponadto zaś zmienia wysokość opłat manipulacyjnych. Mianowicie, ustalona została jednolita stawka opłat manipulacyjnych — w wysokości 1% wartości krajowej towaru, z wyjątkiem pozwoleń wydawanych instytucjom o charakterze dobroczynnym. W ten sposób dotychczasowa niższa opłata manipulacyjna, mająca zastosowanie przy przywozie surowców przemysłowych (np. fosforytów, nasion oleistych i t. d.) została zniesiona — wskutek czego koszty, związane z importem tych surowców, wzrastają.

Rozporządzenie weszło w życie dn. 20 sierpnia r. b.

ORJENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWÓRÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.		
Aceton	350.—	Kwas solny 19°/21° Bé	9,50
Spirytus drzew. techniczny 90/98	160.—	„ octowy techn. 30%	85.—
Alkohol metylowy czysty 99/100	240.—	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	15.—
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,53	„ rogowa 13/14% N ₂	35.—
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,25	* Naftalin czysty w łuskach	46.—
Azotan amonu	100.—	Octan amylu	470.—
Azotyn sodowy	120.—	Octan metylu	330.—
Benzol czysty	92.—	Octan sodu	120.—
Benzol handlowy 90%	84,50	„ ołowiu	180.—
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50	Oleina	185.—
* Boraks	90—100.—	Oleum 20%	15.—
Chloran potasu	180.—	Olej lniany	145.—
Chlor ciekły	115.—	* Potaż kalcynowany 90/95%	120.—
Chlorek cynku 50° Bé	30.—	* Potaż żrący topiony 88/92%	140.—
* Chlorek wapna bielący	30,60	Saletra amonowa	100.—
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20—22.—	Saletra potasowa	130.—
Chlorobenzol	165.—	* Saletra sodowa 15,5% N ₂	28,10
Chloroform czysty	800.—	* Salmjak raf.	120.—
„ „pro narcosi“	1.800.—	Siarczan amonu	23 30
Dwuwęglan sodowy	38.—	* Siarczan miedzi	55.—
Eter siarkowy	450.—	* Siarczek sodu 60/62%	64.—
Fenol czysty	220.—	Smola preparowana	15.—
Formalina 40%	180.—	Soda amonjakalna 98%	22,50
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	240.—	* „ kaustyczna 97,5%	54.—
„ „ techniczna 85/88%	180.—	Sól glauberska krystaliczna	7,00
Karbolinum	20,50	Sól Seignette'a (aptek)	420.—
Krezol czysty	95.—	Stearyna	170.—
Klej kostny	230.—	Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10,75
Klej skórny	250.—	Toluol czysty	110.—
Kwas azotowy techn. 36° Bé za 100% HNO ₃	95.—	Woda amonjakalna chem. czysta zaw. + 25% NH ₃	60.—
Kwas cytrynowy zwykły	460.—	Żelatyna techn.	450.—
Kwas mrówkowy 80%	235.—		
Kwas winowy zwykły	520.—		
Kwas siarkowy 60° Bé	5,00		

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWORCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO- RUTA Sp. Akc.“, Zgierz, tel. Łódź 121-01; Warszawa, Piusa XI 3. m. 8, tel. 8-38-78. „WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165. ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN- NICY, S. A. Winnica, poczta Hen- ryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.	„Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna“, Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00. Fotograficzne materiały: Płyty, blony i papiery do celów techn.: Fabr. „ALFA“, Bydgoszcz, Garbary 3. Gliceryna farmaceutyczna i technicz- na: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30. Przem. Tuszcz. „SCHICHT-LE- VER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99. Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM“, Warsza- wa, Leszno 15, tel. 11-06-81, Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.	Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24. Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30. Słomka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39. Smola pierwszorzędowa: Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk. Soda amonjakalna, krystaliczna i kau- styczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24. Soda kaustyczna. Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Sól glauberska krystaliczna: „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39. Stearyna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa Mazowiecka 7, tel. 584-30. Żelazokrzem 45% i 75%: Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.
Celulozoidu odpadki: Fabr. „ALFA“, Bydgoszcz, Gar- bary 3. Chlorek wapna bielący. Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Chlorek wapnia (CaCl ₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24. Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu Tow. Fabryk Portl. Cem. „WY- SOKA“ Sp. Akc. Warszawa, Mazo- wiecka Nr. 7, fabryka w Wrzoso- wej, p-ta Raków. Wylączna sprze- daż: D/H. Maurycy Luxemburg. Warszawa, Senatorska 28/30, tel. 6 00 19. Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczow- ska 16, tel. Centrala-Spiess.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39. FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81. Karboid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk. Klej kostny i skórny: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.